

POSTANOWIENIE

28 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej I.D. i Diecezji [...]

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 9 lipca 2021 r., I ACa 1097/20,

w sprawie z powództwa K.T.

przeciwko I.D. i Diecezji [...]

o ochronę dóbr osobistych,

odrzuca skargę kasacyjną

Władysław Pawlak Paweł Grzegorzczuk Agnieszka Piotrowska

(K.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy oddalił powództwo K.T. przeciwko I.D. i Diecezji [...] o ochronę dóbr osobistych (pkt I) i orzekł o kosztach postępowania (pkt II-III).

Na skutek apelacji powoda, wyrokiem z dnia 9 lipca 2021 r., Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, w pkt 1 zmienił zaskarżony wyrok w punktach I-III w ten sposób, że: I. nakazał każdemu z pozwanych wystosowanie do powoda listu o treści wskazanej w sentencji; II. zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda 10 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 października 2018 r. do dnia zapłaty; III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie; IV. zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda koszty procesu; w pkt 2 oddalił apelację w pozostałym zakresie i w pkt 3 orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w części zobowiązującej do wystosowania listu o treści wskazanej w sentencji zaskarżyli skargą kasacyjną pozwani, zarzucając naruszenie art. 233 § 1 i art. 232 § 1 k.p.c. w związku z art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2, art. 316 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 i art. 386 § 1 k.p.c., art. 24 k.c., jak również art. 2 i art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1966), art. 5 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Warszawie, dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r., nr 51, poz. 318), a także art. 25 w związku z art. 8 ust. 2 Konstytucji i art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 265).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie dopuszczalności rozpoznania skargi kasacyjnej ze względu na sposób wyznaczenia składu orzekającego (art. 80 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 622), należało odwołać się odpowiednio do rozważań poczynionych m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2025 r., II CSKP 1885/22 i II CSKP 172/24, które Sąd Najwyższy podziela, nie stwierdzając przeszkód do wydania orzeczenia w niniejszym składzie.

Skarga kasacyjna jest sformalizowanym środkiem zaskarżenia o nadzwyczajnym charakterze, przysługującym od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji (art. 398¹ k.p.c.). W skardze należy zawrzeć oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie oraz wnioski o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c.). Wymagania te, zgodnie z utrwalonym poglądem, decydują o istocie skargi kasacyjnej, są rozłączne i powinny być spełnione każde z osobna, a ich niedochowanie skutkuje brakiem konstrukcyjnym skargi kasacyjnej, pociągającym za sobą jej odrzucenie *a limine*, bez możliwości naprawienia tego braku (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., II PZ 17/06, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 136, z dnia 10 października 2013 r., III CZ 52/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 77 i z dnia 19 marca 2021 r., II CSK 406/20).

Kontrola dopuszczalności skargi kasacyjnej musi każdorazowo poprzedzać ocenę jej merytorycznej zasadności i należy przede wszystkim do sądu drugiej instancji, który wydał zaskarżone orzeczenie (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Sprawuje ją jednak także Sąd Najwyższy, który na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. jest obowiązany odrzucić skargę kasacyjną, podlegającą odrzuceniu przez sąd drugiej instancji.

W *petitum* złożonej skargi kasacyjnej oznaczono orzeczenie, od którego została wniesiona, ze wskazaniem, że pozwani zaskarżają wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie, w jakim nakazuje pozwany wystosowanie do powoda listu prywatnego o treści wskazanej w sentencji (pkt I), przytoczono podstawy kasacyjne (pkt II), wniesiono o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku na podstawie art. 388 § 1 k.p.c. (pkt III) i o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt IV). Po przytoczeniu argumentów uzasadniających wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w skardze sformułowano ponadto wniosek o zasądzenie na rzecz pozwanych kosztów postępowania kasacyjnego i wskazano, że skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jako że pozwani zaskarżają orzeczenie Sądu Apelacyjnego jedynie w zakresie dotyczącym roszczenia niemajątkowego (pkt V). W skardze nie złożono natomiast wniosku o uchylenie lub uchylenie

i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Brak precyzji w formułowaniu rzeczowego wniosku co do zakresu oczekiwanego uchylenia lub uchylenia i zmiany zaskarżonego skargą kasacyjną orzeczenia jest w niektórych przypadkach możliwy do usunięcia w drodze wykładni żądania skarżącego w kontekście oznaczonego w skardze zakresu zaskarżenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2016 r., I PZ 5/16, OSNP 2017, nr 12, poz. 162 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2024 r., II CSKP 1646/22 oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo; co do granic takiej wykładni zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2021 r., II CSK 406/20). Mając na względzie stopień sformalizowania postępowania kasacyjnego, korespondujący z przymusem adwokacko-radcowskim (art. 87¹ k.p.c.) oraz akcentowaną już odrębność i rozłączność konstrukcyjnych wymagań skargi kasacyjnej określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. – wykluczyć należy jednak wykładnię, która zmierzałaby do konstruowania przez Sąd Najwyższy, niejako w miejsce strony, wniosku kasacyjnego wraz z jego kierunkiem i zakresem oczekiwanego uchylenia zaskarżonego orzeczenia, jeżeli wniosek taki nie został w skardze wysłowiony (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2000 r., II CKN 711/00, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 151, z dnia 21 lipca 2006 r., III CZ 41/06, z dnia 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12 i z dnia 25 maja 2018 r., I CZ 47/18).

Przyjmując to stanowisko, należy mieć na względzie, że wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę zaskarżonego orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany jest nieodzownym elementem każdego postępowania kasacyjnego. Wniosek ten odzwierciedla bowiem kluczowe dla każdego środka zaskarżenia żądanie, aby zaskarżone orzeczenie zostało wzruszone (uchylone lub zmienione), którego sformułowanie jest warunkiem *sine qua non* oceny przyczyn i podstaw kasacyjnych, a następnie – w razie zasadności podstaw kasacyjnych – wzruszenia zaskarżonego orzeczenia. Ponadto, wniosek ten wpływa także na zakres uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.) i rozstrzyga o dopuszczalności wydania przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia reformatoryjnego (art. 398¹⁶ k.p.c.). Wola strony w tej materii powinna być zatem

wyrażona jednoznacznie, co – niezależnie od akcentowanego wcześniej formalizmu postępowania kasacyjnego – wzmacnia tezę o niedopuszczalności prowadzenia przez sąd *a quo* lub Sąd Najwyższy zabiegów interpretacyjnych mających na celu rekonstrukcję domyślnych intencji strony skarżącej w tej materii. Zabieg taki, oparty na założeniu, że wniesienie skargi wraz z oznaczeniem w niej zakresu zaskarżenia zawiera dorozumiane żądanie – pozostawione uznaniu Sądu Najwyższego – uchylenia lub uchylenia i zmiany orzeczenia w oznaczonym w skardze zakresie, podważałby zarówno brzmienie, jak i systematykę art. 398⁴ § 1 k.p.c., z której *explicite* wynika rozłączny charakter wyszczególnionych w nim wymagań konstrukcyjnych skargi.

W tym stanie rzeczy, stwierdziwszy, że skarga kasacyjna nie zawiera koniecznego wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę zaskarżonego orzeczenia (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.), a w konsekwencji także oznaczenia zakresu żadanego uchylenia lub zmiany, Sąd Najwyższy uznał skargę kasacyjną za niedopuszczalną, co prowadziło do jej odrzucenia.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Paweł Grzegorzczuk

Agnieszka Piotrowska

(K.G.)

[a.ł])